

OPINNÄYTETYÖ

”Ei muuta, kun et v*tuttaa tää paikka”

Petosen ESR-hankkeen alkukartoitus
Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:lle

Taija Heikkinen

Yhteisöpedagogi (AMK)
Järjestö- ja nuorisotyö
(210 op)

12/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK) Järjestö- ja nuorisotyö

Tekijä: Taija Heikkinen

Opinnäytetyön nimi: ”Ei muuta, kun et v*tuttaa tää paikka”. Petosen ESR-hankkeen alkukartoitus Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:lle.

Sivumäärä: 37 ja 1 liitesivua

Työn ohjaaja: Outi Väyrynen

Työn tilaaja: Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry

Opinnäytetyön tilaajana toimii kuopiolainen kansanterveysjärjestö Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry joka on mukana alueellisten sosiaalipalveluiden tuottamisessa ostopalveluna. Opinnäytetyön tarve tuli ilmi jo ensimmäisen työharjoitteluni aikana keväällä 2021 Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n palavereissa. Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n jalkautuva tukihanke Jalo oli loppumassa Kuopion Petoselta 2023 syksyllä ja toimintaa siellä oli toivottavaa jatkaa, sillä päihteet sallivalle toiminnalle on alueella suuri tarve. Uutta hanketta alueelle alettiin suunnittelemaan ja sitä varten täytyi tehdä perusteellinen alkukartoitus. Opinnäytetyöni on uuden ESR- rahoitteisen hankkeen alkukartoitus Petosen alueella. Uuden hankkeen kohderyhmää ovat syrjäytyneet tai syrjäytymisriskissä olevat, heikompiosaiset, päihteiden ongelma käyttäjät, työelämän ulkopuolella olevat työikäiset henkilöt.

Alkukartoituksen tavoitteena on tuottaa hankkeen hakijalle, yhdistykselle sekä rahoittajalle hyvä tietopohja ja kartoittaa Petosen aluetta sekä kohderyhmän tilannetta. Alkukartoituksen tuotos on ajantasaista ja viimeisintä tilastotietoa alueen tilanteesta ja kohderyhmän haastattelu.

Alkukartoituksesta, haastatteluista sekä tilastotietojen tarkastelusta selviää uuden hankkeen tarpeellisuus, kehittämiskohdat, mitä kohderyhmältä puuttuu sekä miten heidän elämänlaatuun voisi parantaa ja mitä toimia vaaditaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opinnäytetyöni on kuin pieni tietopaketti Petosen alueesta ja sen kehittämisestä sekä kohderyhmän tilanteesta.

Asiasanat; Matalan kynnyksen toiminta; Sosiaalinen osallisuus; Kolmas sektori; Euroopan sosiaalirahasto

ASBTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator, NGO and Youth Work

Author: Taija Heikkinen

Title: “ Nothing but to screw this place up”. The initial survey of the Petonen ESR project for the Sirkkulanpuisto association.

Number of Pages: 37 and 1 attachment pages

Supervisor: Outi Väyrynen

Commissioned by: Sirkkulanpuisto association

The commissioner of the thesis is the Kuopio-based public health organization Sirkkulanpuisto association, which is involved in the production of regional social services as a purchasing service. The need for a thesis arose during my first internship in the spring of 2021 at the meetings of the Sirkkulanpuisto association. Sirkkulanpuisto association's outreach project which was a project where intoxicants were not forbidden was coming to an end in Kuopio Petonen in the fall of 2023. It was desirable to continue operations there, as there was a great need for activities that allow intoxicants. A new project for the area started to be planned and for that a thorough initial survey had to be done. My thesis is the initial survey of a new ESR-funded project in the Petonen area.

The goals of the initial survey was to produce a good information base for the project applicant, the association, and the financier, and to map the Petonen area and the situation of the target group. The target group in this thesis was disadvantaged persons and people of working age outside the working life in the Petonen area. The output of the initial survey is up-to-date and latest statistical information about the situation in the area and an analysis of the interview with the target group.

The initial survey, interviews, and statistical data review reveal the necessity of the new project, areas for development, what the target group lacks, how the quality of life of the target group could be improved, and what actions are required to achieve the goals.

Keywords; Low threshold operation; Social inclusion; Third sector; The European Social Fund;

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
	1.1 Opinnäytetyön kuvaus sekä tilaajan tarve	7
	1.2 Uuden hankkeen sekä kehittämistyön tavoitteet.....	8
	1.3 Hankkeen vaikuttavuus	9
2	TILAAJAN ESITTELY	10
	2.1 Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry	10
	2.2 Historia.....	11
	2.3 Hankkeet ja toiminnot	12
	2.4 Vapaaehtoistyö.....	14
3	TIETOPERUSTA.....	15
	3.1 Alkukartoituksen tarkoitus ja lähtökohdat	15
	3.2 Tutkimuskirjallisuuden hyödyntäminen alkukartoituksessa.....	16
	3.1 Keskeisiä käsitteitä ja avainsanat.....	17
4	PETONEN	19
	4.1 Petonen asuinalueena	19
	4.2 Tilastotietoa	20
	4.3 Petosen alueen muut toimijat, yhteistyökumppanit sekä verkostot	22
5	MENETELMÄT	24
	5.1 Haastattelukysymysten laatiminen alkukartoitusta ajatellen	24
6	HAASTATTELUT JA TULOKSET	25
	6.1 Haastattelutilanteita ja kohtaamisia Petosella.....	25

6.2 Tulokset Google Forms haastattelusta	27
6.3 Haastattelun tulkinta	36
7 UUDEN ESR+ HANKKEEN TOIVOTUT TULOKSET	38
7.1 Mitä uudelta ESR+ hankkeelta odotetaan?	38
8 YHTEENVETO	39
8.1 Mitä alkukartoituksessa selvisi?	39
8.2 Jatkokehittämissuhteita ja ideointia tulevaa ajatellen	39
8.3 Tilaaajan palaute	39
LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry on jatkuvasti kehittyvä kansanterveysjärjestö Kuopiossa, jolla yhtenä kehitystoimen päämääränä on saada uusi ERS+ rahoitteinen hanke Kuopion Petoselle. Opinnäytetyöni käsittää Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:lle uuden hankkeen alkukartoituksen. Esittelen myös uuden hankkeen ajatus- ja toimintamallia sekä sen tarpeellisuutta, yhteiskunnallista vaikutusta sekä yksilövaikutusta kohderyhmälle.

1.1 Opinnäytetyön kuvaus sekä tilaajan tarve

Työn tilaaja on Kuopiossa toimiva Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry, jossa yhteyshenkilöinä toimii Onni- talotoiminnan kansalaistoiminnankoordinaattori Janne Vainikainen sekä Petosen päättäneen Jalo-hankkeen vetäjä ja nykyisin TuNessa toimiva Ulla Särkkä. Uusia hankkeita suunnitellaan jatkuvasti tarvelähtöisesti ja hanketyöllä pyritään vastaamaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja parantamaan heikompi osaisten asemaa ja elämänlaatua.

Olen saanut suorittaa kaikki yhteisöpedagogiikan harjoittelujaksot Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n eri toiminnoissa. Ensimmäisen kuuden viikon harjoittelun ”yhteisöpedagogi menetelmä osaajana”- jaksosin suoritin Kuopion Linnanpellon Sateenkaaritalon päihteet sallivassa asumisyksikössä Sateenkaaritalolla. Kaikki loput harjoittelujaksot suoritin Onni- talotoiminnassa Sateenkaaritalon tiloissa.

Pistimme toiminnanjohtaja Petri Ruuskasen kanssa ajatukset uudesta hankkeesta muhimaan jo ensimmäisten harjoitteluviikkojen aikana 2021 ja syksyllä 2022 pidimme palaveria aiheen tiimoilta. Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:llä on tarve puuttua ja reagoida yhteiskunnallisiin haasteisiin ja ajankohtaisiin ongelmiin sekä pitää heikompi osaisten puolta ja näiden asioiden tiimoilta aloimme pähkäillä Petosen alueen tilannetta sekä jatkoa, kun Ulla Särkän vetämä jalkautuvan tuen Jalo-hanke Petoselta tulisi syksyllä 2023 päätymään.

Petoselta puuttuu kokonaan päihteet salliva kohtaamispaikkatoiminta ja syksyllä 2023 Sirkkulanpuiston jalkautuva tukihanke Jalo päättyi alueelta, vaikka tuen tarvetta kohderyhmällä edelleenkin on. Sovimme silloin, että opinnäytetyöni tulee olemaan Petosen uuden kohtaamispaikkatoimintahankkeen alkukartoituksessa, ja toivottavaa oli opetella kirjoittamaan vähemmän tuttu ESR-hanke, sillä useat yhdistyksen hankkeet ovat STEA-rahoitteisia ja STEA:n leikkauk-

set rahoituksissa tulevat mahdollisesti vaikuttamaan toimintoihin ja tulevaisuuteen. Uutta hanketta aloimme miettimään ja suunnittelemaan tiimissä, johon kuului Jalo-hankkeen vetäjä Ulla Särkkä sekä Onni-toiminnan kansalaistoiminnan koordinaattori Janne Vainikainen.

Minun työni oli etsiä Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:lle mahdollisimman tarkkaa ja ajantasaista tutkimustietoa ja tietoa ylipäätään Petosen alueen tilanteesta sekä tuottaa strukturoituhaastattelu kohderyhmälle ESR+ 4.3 hakemusta ajatellen. Kerätyn aineiston perusteella pystytään luomaan kokonaiskuvaa alueesta sekä kohderyhmästä. Sirkkulanpuiston alkuperäisenä tavoitteena oli saada ESR+ rahoitus 2023 syksylle ja näin vastata kohderyhmän tarpeisiin sekä puuttua yhteiskunnalliseen ongelmaan, eli työttömyyteen ja päihteiden ongelmakäyttöön ja siitä seuraaviin ongelmiin sekä ehkäistä syrjäytymistä. Tilanteiden muututtua hankkeelle haetaan mahdollisesti kolmelle vuodelle rahoitusta 2024 vuoden aikana.

Uuden ESR+ 4.3 hankkeen toiminta käytännössä on tarkoitus toteuttaa polkuajattelumallilla eli lähteä liikkeelle asiakkaan työelämän ja historian kartoittamisesta, laatia henkilökohtainen suunnitelma, miettiä opiskelu- ja työllistymismahdollisuudet, kulkea asiakkaan polulla mukana ja olla tukena sekä mahdollistaa asiakkaan pääsy tarvittaviin palveluihin.

Hankkeen alkukartoituksessa tutkimusmenetelminä kohderyhmän jalkautuva haastattelemine anonyymisti omia henkilökohtaisia kontakteja, Sirkkulanpuiston nykyisten asiakkaiden kontakteja hyödyntäen sekä suoraan jalkautumalla kohderyhmän pariin Petosella ja kohderyhmän suosiman alueen eli ostoskeskuksen ympäristössä.

1.2 Uuden hankkeen sekä kehittämistyön tavoitteet

Itse hankkeessa pyritään asiakkaan arjen taitojen kehittämiseen pienryhmissä, yhteiset tutustumiskäynnit eri alojen toimipisteisiin ja kouluihin, ohjataan koulutuksiin ja työnhakuun, järjestetään mahdollisuus vahvistaa digitaitoja jatkuvalla digipisteellä, kehitetään ja järjestetään päivätoimintoja kävijälähtöisesti sekä järjestetään ja kehitetään osallistavia ja opettavia toimintoja kuten esimerkiksi kokkikerhoa ja erilaisia työpajoja.

Tavoitteena on saada uusi hanke Petoselle, alueen kehittäminen sekä kohderyhmän elämänlaadun parantaminen ja Sirkkulanpuiston toiminnan laajentaminen alueille, joilla ei ole toimintaa sekä yleisesti yhdistyksen kehittäminen. Kehittämistehtävän eli opinnäytetyöni tuotoksena hankihakemuksen kirjoittajalla on vankka ja luotettava tietoperusta hankihakemukseen sekä tarvittava tietopohja alueen ja kohderyhmän tilanteesta.

ESR+ erityistavoitteessa 4.3 eli ”yhdenvertaiseen osallisuuteen” tavoitteena on vahvistaa heikoimmassa työmarkkina-asemassa ja suurimmassa huono-osaisuusriskissä olevien henkilöiden aktiivista toimijuutta ja osallisuutta sekä kiinnittymistä koulutukseen ja työmarkkinoille. Lisäksi tavoitteena on kohderyhmään kuuluvien terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen, jotta heillä olisi riittävät voimavarat pyrkiä aktiivisesti parantamaan omaa ja tarvittaessa myös läheistensä elämäntilannetta. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa ja suurimmassa huono-osaisuusriskissä olevia kohderyhmiä voivat olla mm. vammaiset, etniset vähemmistöt, maahanmuuttajataustaiset, rikosseuraamusasiakkaat, asunnottomat, päihteiden ongelmakäyttäjät, mielenterveyskuntoutujat ja tulottomat tai huonoimpaan tuloluokkaan kuuluvat. (EURA 2021.)

1.3 Hankkeen vaikuttavuus

Kohderyhmää on työikäiset työelämän ulkopuolelle jääneet ihmiset, päihderiippuvaiset, päihdekuntoutujat, yksinäisyydestä kärsivät, syrjäytyneet, heikompiosaiset, pitkäaikaistyöttömät, mielenterveysongelmista kärsivät, asunnottomat ja asunnottomuuden uhan alla olevat, huono-osaiset sekä nuoret. Kuopion Petonen on erittäin laaja-alue ja sijaitsee kymmenen kilometrin päässä Kuopion torilta palveluiden piiristä, joten tarve matalan kynnyksen toiminnalle tai kohtaamispaikalle alueella on ja se tulee selkeästi ilmi myöhemmissä luvuissa, joissa tarkastellaan Petosen alueen tilastoja. Petosella toimii kaksi erityyppistä päihteetöntä uskonnollisesti vakaamuksellista kohtaamispaikkaa ja se rajaa kohderyhmämme ulkopuolelle ja siksi uudella hankkeella olisi vaikuttavuutta kohderyhmän elämänlaadun paranemiseen, osallisuuteen sekä työllisyyden lisääntymiseen.

2 TILAAJAN ESITTELY

2.1 Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry on Kuopiossa toimiva jatkuvasti kehittyvä kansalaistoiminnanjärjestö. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja asunnottomuutta, sekä auttaa niitä ihmisiä, jotka jo kärsivät huono-osaisuudesta ja erilaisista sosiaalisista ongelmista, järjestö tarjoaa muun muassa monimuotoisia asumispalveluita sekä erilaisia päivätoimintoja hankkeissa ja vertaistukiryhmiä mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiville aikuisille. (Sirkkulanpuisto.netti-sivut.fi 2023.)

Sirkkulanpuiston yksi tärkeimmistä periaatteista on Asunto ensin-periaate, joka tarkoittaa sitä, että terveydellisistä ja sosiaalisista ongelmista kärsivä pitkäaikaisasunnoton saa asunnon ilman, että hänen täytyisi ensin ratkaista ongelmiaan vaan asunto on perusedellytys ongelmien ratkaisemiseksi. Toisin sanoen, turvaamalla asuminen mahdollistetaan muiden ongelmien ratkaisu. (Karppinen, 2018.)

Yhdistyksellä on vahvasti esillä traumainformoitu työote niin sanottuna työkaluna, jolla tarkoitetaan tunnehaavoja huomioivaa kohtaamista ja traumatietoista kokonaisjärjestelmää. Työote on kehitetty moniongelmaisten asiakkaiden parissa, jotka helposti tippuvat palveluista tai heidät tiputetaan palveluista sitoutumattomuuden vuoksi, vaikka kysymys oikeasti on siitä, etteivät he pysty ottamaan järjestelmälähtöistä palvelua sellaisenaan vastaan. Työotteessa ymmärretään asiakkaan käytöksen takana olevat traumat. Traumainformoitu työtapana voi helpottaa asiakkaan oppimista, kokonaisvaltaista hyvinvointia, hoidon etenemistä ja vaikuttavuutta. Keskeistä on asiakkaan ja viranomaisen välissä tulkkina toimiminen. Henkinen tuki asiointitilanteissa edesauttaa asiakasta pääsemään tarvitsemiinsa palveluihin. (Kovanen, 2022.)

Toinen tärkeä ajattelun ja toiminnan viitekehys on toipumisorientaatio, jossa vahvistetaan henkilön omaa identiteettiä, autetaan uskomaan omiin voimavaroihinsa ja löytämään itselleen tärkeitä ja mieluisia elämänsisältöjä ja tavoitteita, tuetaan osallisuutta omassa ympäristössään ja pidetään toiveikkuutta yllä. Melkein kaikilla asiakkailla on päihderiippuvuus ja mielenterveysongelmia. Motivaatio toipumiseen voi löytyä, kun se lähtee kuntoutujan omista tavoitteista ja mielenkiinnonkohteista. Päiväkeskuksella, kohtaamispaikoissa sekä yleisessä asiakastyössä

pyritään järjestämään toimintaa asiakaslähtöisesti ja asiakkaiden toiveiden mukaan. Toiveisuus omien voimavarojen ja mahdollisuuksien suhteen näin ollen vahvistuu. Toipumisorientaatiossa ei haluta lukkiutua diagnooseihin ja päättää henkilön asioista hänen puolestaan. Asiakassuhteessa painottuvat mentorointityyppiset periaatteet. Ihmiseltä ihmiselle- lähestymistapa ilman ammattilaisten rooleja tai lokeroiteja. Toipuminen ei tarkoita esimerkiksi kliinistä parantumista vaan sitä, että asiakas kokee, että elämä voi olla mielekäästä, merkityksellistä ja toiveikasta sairauden olemassaolosta huolimatta. Keskeisintä toipumisorientaatiossa on merkityksen löytäminen omalle elämälle, nähdä oman elämänsä kärsimyksineen kehityskulkuna ja kasvualustana, joka voi johtaa hyviin asioihin tulevaisuudessa, tulevaisuus näyttäytyy mielekkäänä, kun voi nähdä osallisuuden eli olla mukana vaikuttamassa itselle tärkeisiin asioihin. Tärkeää on myös olla mahdollisuus ylläpitää yhteyttä muihin ihmisiin sekä kokemukset onnistumisista ja unelmien ylläpito jolle elämä voi rakentua siitä huolimatta, että sairaus on taustalla. (Kovanen, 2022.)

Sirkkulanpuiston arvoihin kuuluu sosiaalinen oikeudenmukaisuus, inhimillisyys, uudistuvuus, yhteistyöhakuisuus sekä avoimuus yhteistoiminnassa ja viestinnässä, tasa-arvo, itsemääräämisoikeus, luottamus ja vastuullisuus.

2.2 Historia

”Vapautta, voimaa ja yhteisyyttä”- sanoin alkaa Sirkkulanpuiston toimintayhdistyksen historia. Näitä kolmea tunnetta etsitään elämästä mutta myös päihteistä. Sirkkulanpuisto on perustettu neljäkymmentä vuotta sitten 1982–1983 kokkikerhon nimellä raittiusjärjestöjen palvelun puhelimen eli Toveripalvelun päivystäjien toimesta. Kokkikerhoon joku toi tullessaan kalaa Huuhankadun kerhuhuoneelle ja pian kaikki osallistujat söivät yhdessä kalasoppaa, eli pienestä lähdettiin liikkeelle. Kerhuhuone alkoi täyttyä ruokalahjoituksista ja kirpputoritavaroista, mikä häiritsi huonetta käyttäviä muita järjestöjä. Tilat vaihtuivat Minna Canthinkatu viiteen hädän myötä. Tai ne eivät vain noin vain vaihtuneet, vaan tyhjillään oleva talo satamasta vallattiin, lopulta toiminnalle saatiin kuitenkin lupa.

Talo sai purkutuomion ja silloin Likolahden rantapaikka Sirkkulanpuisto sai alkunsa Martti Happonen ideasta. Martti Happonen sai muutamat raittiusaktiivit uskomaan, että toimintaa kannattaa järjestää myös päihteidenkäyttäjille. Kallaveden rannalla Sirkkulanpuisto nimisen paikan vuokrasopimusta varten tarvittiin juridinen yhdistys ja näin viisi raittiusjärjestöä antoi uuden järjestön nimeksi Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry.

Aktiivien toiminta-ajatus perustui oma-apuun, vertaistukeen ja oma-aloitteisuuteen. Passivoitumisen ehkäisemiseksi ihmisiä ei hyysätty eikä annettu valmiita ratkaisuja vaan työtä tehtiin yhteisvoimin ja kaikilla oli oma roolinsa. Yhdistyksen kautta onnistuivat ne, joiden ei pitänyt onnistua. Sirkkulanpuisto oli luonut vakaan systeemin, vaikka akateemisia fraaseja vähemmän sujumattomasti suhauttelevat palkattomat savolaisukot herättivätkin kummastusta ja monenlaisia ajatuksia.

Sirkkulanpuistolla on ollut monenlaista toimintaa ja hanketta näiden neljänkymmenen vuoden aikana kuten esimerkiksi nuorten kokeilevaa toimintaa edustava Messi, joka valmensi yhteisöllisin keinoin nuoria itsenäiseen elämään, yhdistys on osallistunut mielenosoituksiin, vaikuttanut monella eri tapaa yhteiskunnallisiin ongelmiin kuten lehtikirjoituksin ja on ollut mukana asunnottomien yössä, ihan vain muutamia mainitakseni.

Nykyinen toiminnanjohtaja ja Kuopiossa yhtenä merkittävimmistä kansalaistoimijoistakin tunnettu Petri Ruuskanen aloitti Sirkkulanpuistolla 1990-luvun puolessa välissä nuorten yökahvilatoiminnalla. Petrin toimintakaudella yhdistys on kehittynyt ja kasvanut paljon. Sirkkulanpuisto on siis pienestä lähtenyt liikkeelle, miten paljon on saanut aikaan ja mitä se onkaan tänä päivänä? (Hakaoja 2003, 6–20.)

2.3 Hankkeet ja toiminnat

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:llä on erilaisia palveluita, hankkeita sekä toimintoja Kuopion alueella. Yhdistyksessä on tällä hetkellä 19 työntekijää, useita vapaaehtoisia ja opiskelijoita. Yhdistyksellä on kaksi asumisyksikköä, joista toinen sijaitsee Kuopion vanhalla puutaloalueella Linnanpellolla ja toinen Kuopion Likolahdessa kauniissa rantamaisemissa. Asumisyksiköissä on yhteiset tilat, joissa arkisin on paikalla sosiaali- ja terveysalan ammattitaitoiset työntekijät. Yhteisissä tiloissa toimintaan osallistuminen ei vaadi päihitteettömyyttä. Asukkaille tehdään asumiseen liittyvät henkilökohtaiset suunnitelmat, joissa otetaan huomioon jokaisen asukkaan yksilölliset voimavarat, tarpeet sekä omat tavoitteet asumisen ja kuntoutumisen suhteen. Tukiasukkaiksi ohjaututaan sosiaalitoimen erityisasumispalveluiden kautta.

Linnanpellon asumisyksikössä Sateenkaaritalolla on tällä hetkellä kahdeksan yhteisöllistä päihitteet sallivaa tukiasuntoa ja kaksi hajautettua päihitteet sallivaa tukiasuntoa. Sateenkaaritalon

asukkaille tarjotaan apua ja tukea päivittäisten asioiden hoidossa elämänhallinnassa. Likolahdessa on kymmenen asuntoa samalla ajatuksella. Likolahden asuinyhteisö on tarkoitettu keski-ikäisille ja ikääntyville miehille tuetun asumisen ja kuntouttavan tukiasumisen yhteisöksi.

Onni-toiminta sijaitsee Linnanpellon Sateenkaaritalon alakerran yhteisissä tiloissa sekä tarvittaessa eripuolilla Kuopiota. Onni-toiminta on yhteisöllistä talotoimintaa, yksilötyötä sekä vaikuttamistyötä yhdistävä hanke, joka vastaa päihde- ja asumisongelmien lisääntymiseen Kuopion alueella. Onni-toiminnan työmuotoja ovat saattoapu sosiaali- ja terveystaloihin sekä matalan kynnyksen tuki palveluiden käyttöön ja harrastuksiin. Onni-toimintaan kuuluu myös alan tapahtumien järjestäminen sekä verkostotyö.

TuNe - Elämä vireeseen - hanke on Sirkkulanpuiston tuki- ja neuvontatyön hanke, joka on osa eriarvoisuutta vähentävää ja osallisuutta vahvistavaa Arvokas-ohjelmaa. TuNe on tuki- ja neuvontatyötä mistä hankkeen nimikin tulee. Kohderyhmää ovat kuopiolaiset asunnottomuutta kokevat tai asunnottomuusuhan alla olevat aikuiset. Toiminnan perustana on suunnitelmallinen ja luottamuksellinen suhde asiakkaaseen, jossa tuetaan kohti asiakkaan omia tavoitteita. Toiminta on anonyymiä eikä henkilötietoja kerätä. TuNe tarjoaa apua muun muassa virastoasioinnissa, asunnon hakemisessa, palveluiden piiriin pääsemisessä ja ajankäytön suunnitelmissa.

Silmu- muutokseen tukeva kehittämishanke on Sirkkulanpuiston työelämään kuntouttavan toimintamallin kehittämishanke, jota rahoittaa STEA 2023-2025. Pää tavoitteena on lisätä kohderyhmän elämänhallintaa, yhteiskunnallista osallisuutta ja työelämävalmiuksia. Kohderyhmää ovat kuopiolaiset päihde- ja rikostaustaiset henkilöt. Silmussa kehitettävä toimintamalli tukee kohderyhmän sitoutumista omiin tavoitteisiinsa sekä julkisiin palveluihin. TuNe ja Silmu-hanke ovat yhteisissä tiloissa Teollisuuskadulla Kuopiossa.

EPIS! on Sirkkulanpuiston etsivän päihdetyön hanke, jonka erityistä kohderyhmää ovat ongelmallisesti päihteitä käyttävät ihmiset, jotka eivät ole tarvitsemiensa palveluiden piirissä. EPIS! on jalkautuvaa työtä, jota tuetaan Veikkauksen tuotoilla 2021–2024. Jalkautuvaa työtä tehdään kaduilla, kauppakeskuksissa, kohtaamispaikoissa ja kodeissa haittoja vähentävällä periaatteella tarjoten apua sen hetkiseen tilanteeseen.

Keltsu kohtaamispaikkatoiminta on STEA:n rahoittama vapaaehtoistoiminnan malli, jonka tavoitteena on tarjota Kuopion heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille merkityksellistä toimintaa ja lisätä heidän hyvinvointiaan, arjen hallintaansa, sosiaalisia verkostojaan sekä osal-

lisuuden kokemustaan. Keltsun värikäs ja lämminhenkinen kohtaamispaikka sijaitsee Kuninkaankadulla Kuopion keskustassa. Avoimen aukiolon ulkopuolella Keltsussa toimii erilaiset yksilöryhmät ja ryhmätoiminnot, joita vetävät pääsääntöisesti vapaaehtoiset.

Petosen Jalo eli jalkautuva ohjaus ja tuki hanke. Toimintaa toteutettiin tarjoamalla Petoselle jalkautuen tukea kuntouttavalla otteella, niin että tuettavaa autettiin saattamaan keskeneräiset elämänlaatua- ja hallintaa heikentävät asiansa eteenpäin ja ratkaisemaan ne. Kohderyhmää olivat heikompiosaiset työikäiset työelämänulkopuolella olevat, joilla oli päihde- ja mielenterveysongelmia, asunnottomuutta tai sen uhkaa, yksinäisyyttä tai pitkäaikaista köyhyyttä. Hanke päättyi syksyllä 2023. Jaloa edelsi Patu-hanke samalla ajatuksella Petosella.

Uusi hyvinvointialueen rahoittama mutta Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n tuottama sosiaalihuollon päihdetyön erityisenä palveluna päiväkeskus avattiin lokakuussa 2023 Kuopion keskustaan terveyskeskuksen viereen. (Sirkkulanpuisto, 2023.)

2.4 Vapaaehtoistyö

Yhdistyksessä on jonkin verran vapaaehtoistoimijoita. Vapaaehtoiset voivat olla mukana Kaveri-toiminnassa, jonka tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja yksinäisyyttä tai esimerkiksi kohtaamispaikoissa järjestettävien ryhmien vetäjinä sekä erilaisten harrastusryhmien pitäjinä. Vapaaehtoiset järjestävät muun muassa kokkikerhoja, erilaista liikunnallisia toimia, kädentaitoja, museo- ja teatterikäyntejä, luontoretkeä ja aktiviteetteja pyritään järjestämään kävijöiden mielenkiinnon mukaan. Vapaaehtoisia toimii myös asumispalveluissa.

3 TIETOPERUSTA

3.1 Alkukartoituksen tarkoitus ja lähtökohdat

Koska tavoitteena on tarttua ja puuttua yhteiskunnallisiin ongelmiin, on uudelle hankkeelle tärkeää tehdä kattava alkukartoitus alueesta sekä kohderyhmän tilanteesta, alueen muista toimijoista ja jo saatavilla olevista palveluista, että saadaan tietää, mikä on tarve ja miten vastata nimenomaiseen tarpeeseen. Hyvän ja perusteellisen alkukartoituksen tarkoituksena on tuottaa ajantasaista tietoa niin yhdistykselle, hankkeen hakijalle kuin rahoittajallekin. Tässä tilanteessa ensisijainen rahoittaja on Euroopan sosiaalirahasto.

Alkukartoitus kertoo millaista hanketta alueelle kannattaa hakea, että se tukee alueen ja kohderyhmän hyvinvointia sekä lisää työllistymisvalmiuksia ja osaamista ja mitä toimintatapoja ja uusia ratkaisuja se vaatii. Alkukartoitukseen on koottu alueen viimeisintä saatavilla olevaa tilastotietoa sekä kohderyhmän haastattelu tilanteen hahmottamiseksi.

Alkukartoituksessa tulee selvittää hankkeen tarpeellisuus ja sille selkeät perustelut, tavoite ja toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi ovat selkeästi mietittyjä ja määriteltyjä ja kohderyhmä on rajattu. Hankehakemukseen tulee olla määritelty sitoutuneet yhteistyökumppanit, realistinen ja kohtuullinen kustannusarvio ja hakija on sopinut muusta rahoituksesta sekä sitoutunut omarahoitusosuuteensa, on luotu suunnitelma toiminnan jatkumisesta, vakiinnuttamisesta sekä tulosten levittämisestä ja hankkeelle on riittävät henkilöstöresurssit. (Rakennerahastot 2022.)

Petosen alueen kartoittamisessa otin selvää alueen muista toimijoista sekä alueella olevista palveluista. Tarkemmin tarkasteltuna myös palveluista, jotka ovat saatavilla myös päihteiden käyttäjille tai eivät vaadi päihteettömyyttä. Tämän hankkeen alkukartoituksessa yksi tärkeimpiä asioita oli kohderyhmään tutustuminen sekä heidän haastattelemisensa, Petosen ja siihen kuuluvien alueiden tilastojen tarkasteleminen ja niiden yhteen tuominen. Yllä mainittujen asioiden kartoittamisen päämääränä on luoda tilannekuva keskeisistä tekijöistä alueen kehittämisen tueksi.

3.2 Tutkimuskirjallisuuden hyödyntäminen alkukartoituksessa

Alkukartoituksessa voi hyödyntää jo valmiita aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ja tutkimuksia mutta on hyvä selvittää myös jo aiemmin hyväksi todettujen toimintatapojen ja tuloksia saavuttavien samankaltaisten hankkeiden toimintaa ja siksi tutustuin myös muiden toimijoiden tekemiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen tietoperustana.

Yhtenä tärkeänä tiedon lähteenä löysin A-klinikkasäätiön toteuttaman ”Liepeillä” tutkimuksen syksyltä 2020. Tutkimuksen tulokset pohjautuvat Sari Jurvansuun, Teemu Kaskelan ja Jouni Tourusen tekemään tutkimukseen, joka myös perustuu haastatteluihin ja osallistavaan havainnointiin kaikille avoimessa matalan kynnyksen kohtaamispaikassa. Mielestäni tutkimuksen yksi tärkeimmistä tiedoista uutta hanketta ajatellen on se, mitä kaikille avoin matalan kynnyksen kohtaamispaikka voi tarjota kohderyhmällemme. Tutkimuksen tulokset puolesta puhuvat uuden hankkeen tarpeellisuutta alueella, jolla sellaista ei vielä ole, sillä tuloksista selviää, että avoimen kohtaamispaikan toiminta oli lisännyt kävijöiden osallisuutta ja arjen tukea, rytmitti kävijöiden arkea, ennaltaehkäisi mielenterveysongelmien vaikeutta ja piti yllä sosiaalisia suhteita. Haasteeksi oli kuitenkin muodostunut uusien kävijöiden tavoittaminen. Selvityksen mukaan merkityksellisintä kohderyhmälle olivat päivärytmin ylläpitäminen ja mielekäs tekeminen, yhteisöllisyys, uusiin ihmisiin tutustuminen sekä sosiaaliset kontaktit ja paikka, jossa voi viettää aikaa, vertaistuki ja toimintaan vaikuttaminen. (Tourunen 2023, 2–10.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan päihde- ja mielenterveysongelmat heikentävät osallisuutta monella tapaa. Matala kuulumisenkokemus sosiaalisiin verkostoihin, yhteiskuntaan ja yhteisöihin taas heikentää mielenterveyttä ja hyvinvointia. Heikko osallisuuden kokemus voi vaikuttaa negatiivisesti mielenterveyteen ja mielenterveysongelmat voivat madaltaa osallisuutta. Osallisuuden kokemuksella on kansantaloudellisiakin vaikutuksia. Esimerkiksi pitkittynyt työttömyys, eli yli kahden vuoden mittainen työttömyys on yhteydessä osallisuuden kokemukseen. Matalan osallisuuden ja kuulumisenkokemus voi aiheuttaa syrjäytymistä joka taas aiheuttaa inhimillisen hyvinvointivajeen lisäksi taloudellisia kustannuksia yhteiskunnalle korjaavien palveluiden kautta, joten jo ennaltaehkäisevällä työllä on merkittävä merkitys yhteiskunnalle sekä yksilölle. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, 2023.)

Kuvio 1. Osallisuuden kokemuksen yhteydet muihin ilmiöihin. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos.

3.1 Keskeisiä käsitteitä ja avainsanat

Tässä luvussa avaan lyhyesti keskeisimpiä käsitteitä sekä avainsanoja, jotka tulevat esille opin- näytetyössäni.

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan järjestöjä, yhdistyksiä, säätiöitä sekä vapaaehtoisia kansalaistoimijoita.

Matalan kynnyksen palvelut tarkoittavat käytännössä sitä, että siellä voi asioida maksutta, anonyymisti ja ilman lähetettä. Matalan kynnyksen palveluilla on myönteistä vaikutusta kansanterveyteen. Palveluihin pääsystä ja toimintoihin osallistumisesta on tehty helppoa. Palvelut ja toiminnat järjestetään usein kohderyhmän mukaan eikä erilaisten palvelutyyppeiden mukaan.

Sosiaalinen osallisuus tarkoittaa osallisuutta ja yhteisöön kuuluvuuden tunnetta ja juuri matalan kynnyksen palveluissa näitä pyritään vahvistamaan. Sosiaalinen osallisuus on yhteenkuuluvuuden kokemus, jossa henkilö voi ja pystyy vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin ja olla aktiivinen toimija. (Leemann 2016,3–9.)

ESR eli Euroopan sosiaalirahasto on Euroopan kriittinen apuväline, joka antaa tukea yrityksille ja yhdistyksille vuosittain 10 miljardilla eurolla uuden työn luomisessa. (Eura 2021.)

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) on ohjelma, jonka tavoitteena on uudistuva ja osaava Suomi ja Petosen uuden hankkeen päätavoite kohdistuu toimintalinjaan 4. Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi, erityistavoitteeseen 4.3 Yhdenvertaiseen osallisuuteen. (Eura 2021.)

Indikaattorit eli tuotos- ja tulosindikaattorit ESR+ hankkeessa jokaiselle erityistavoitteelle on ohjelma-asiakirjassa määritelty tuotos- ja tulosindikaattorit, joilla mitataan muutosta. Esimerkiksi ESR+ 4.3 tuotosindikaattoreita ovat kohderyhmän määrät ja tulosindikaattoreita ovat kohderyhmästä prosentuaaliset osallistujamäärät ja tavoitteisiin päässeet osallistujamäärät. Kuten, jos tuotosindikaattorin mukaan pitkäaikaistyöttömiä on vaikkapa alueella 400 henkilöä niin tulosindikaattorin mukaan tavoitteena on saada 10 % heistä osallistumaan toimintaan ja vaikkapa 5 % työllistyy, 5 % saa opiskelupaikan jne. (Eura 2021.)

Rahoitusmalli on tässä ESR-hankkeessa flat rate 40 kustannusmalli, mikä on tarkoitettu pelkäämään kehittämishankkeille. Prosenttimääräisen korvauksen osuus lasketaan hankkeeseen joko tukikelpoisista palkkakustannuksista tai hankkeen kaikista tukikelpoisista niin sanotuista välittömistä kustannuksista. Tuen saajan ei tarvitse yksilöidä tällä osuudella korvattavia kustannuksia maksatushakemuksessa, mikä yksinkertaistaa hankkeen hakemuksen tekoa. Loppuosa rahoituksesta tulee joko yritykseltä tai yhdistykseltä itseltään sekä yhteistyökumppaneilta kuten tässä tapauksessa muun muassa Kuopion Kaupungilta tai hyvinvointialueelta, hankkeen tilojen vuokraamisesta ulkopuoliselle toimijalle hankkeen aukioloaikojen ulkopuolella yms. (Eura 2021.)

Kohderyhmä erityistavoitteen mukaan; pitkäaikaistyötön on henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti työtön yli vuoden. Työelämänulkopuolella olevat työikäiset käsittää 18–74-vuotiaat. Ulkomaalaistaustaiset henkilöt eli Suomeen muuttaneet henkilöt, jotka eivät ole työelämässä.

4 PETONEN

4.1 Petonen asuinalueena

Kuopion kaupungin asuinaluekuvauksissa Petosta kehuaan ”täyden palvelun Petosena” ja että monipuolinen asuntokanta tarjoaa jotakin jokaiselle. (Kuopion kaupunki 2023.) Tästä kuitenkin ollaan montaa mieltä ja se tulee selkeästi ilmi tekemistäni haastatteluista, somealustojen erilaisista mielipidekirjoituksista sekä lehtijutuista. Petosen aluetta on luonnehdittu vaaralliseksi ja tapahtumarikkaaksi asuinalueeksi negatiivisessa mielessä ainakin viimeisen kymmenen aikana. Hyvä esimerkki tästä on Petosen läpi kulkevan kadun eli pyörönkaaren lempinimi ”Luotikuja”.

Petonen sijaitsee noin kymmenen kilometrin päässä Kuopion keskustasta etelään päin. Petonen on kerrostalovoittoinen puistomainen ja vihreä asuinalue, jonka lähiympäristö koostuu Litmasen, Pirtin ja Pitkälahden rivitalo- ja omakotitaloalueista.

”Täyden palvelun Petosella” on muun muassa pelastuslaitos, kirjasto, terveysasema ja neuvola, pari päivittäistavarakauppaa, pari uimarantaa, kouluja sekä päiväkoteja, ravintoloita, hierojaa ja kauneudenhoitoliikkeitä sekä laajat mahdollisuuden erilaisten liikuntalajien harrastamiseen. Lippumäen liikuntahalli on monipuolinen liikuntakeskus uimahalleineen. Lippumäessä on myös Tuplajäät, monitoimiareenaa, ulkoliikuntopaikkoja kaiken ikäisille, beachvolley-kenttä, skeittialue, pienpelialue sekä hyvät lenkkeilymaastot ja ulkoilureitit, eli liikuntaan ja ulkoiluun on alueella panostettu reilusti.

Elokuussa 2018 Kansaneläkelaitos Kela lakkautti toimipisteensä Petoselta liian vähäisten asiakasmäärien vuoksi, ennen tätä palvelua sai kahtena päivänä viikossa. Kela on ilmoittanut, että vähäiset asiakasmäärät tarkoittavat sitä, että palvelupisteellä asioi alle sata henkilöä viikossa. Nykyään Petosen asukkaat saavat Kelan palvelut käyttöönsä puhelimitse tai verkon kautta tai asioimalla Kuopion keskustan Kelan palvelupisteellä. (Yle 2018.)

4.2 Tilastotietoa

Petosen alueen tilastoja tarkastellaan Tilastokeskuksen Paavo-tietokannasta. Tietokannasta löytyy postinumeroalueittain avointa tietoa, josta kuka tahansa voi hakea tietoa esimerkiksi eri alueiden asukasrakenteista, asukkaiden käytettävissä olevista rahatuloista, tietoa rakennusten ja asuntojen määrästä, asukkaiden pääasiallisesta toiminnasta ja paljon muusta. Seuraavaksi esitetty tieto on oleellinen kehittämistyön kannalta.

Petosen lähialueiksi luetaan kaupunginosat Litmanen, Pirtti ja Pitkälähti. Nämä alueet kuuluvat 70800 ja 70820 postinumeroiden alle. Paavo-tietokannasta viimeisin virallinen tieto on vuodelta 2021.

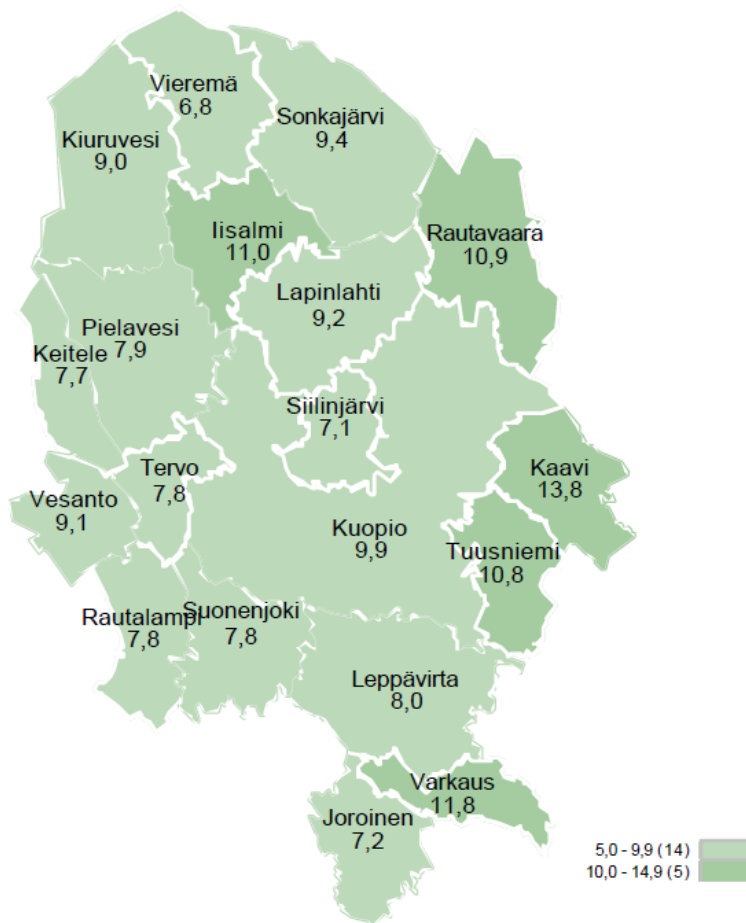
Näillä yllä mainituilla alueilla asukkaita yhteensä on 17 723 joista:

Työllisiä 8226 henkeä
Työttömiä 985 henkeä
Opiskelijoita 1523 henkeä
Eläkkeellä 2892 henkeä
Lapsia (0–14-vuotiaita) 3658 henkeä
Muut 439 henkeä
Muut-ryhmään kuuluvat kaikki muut työvoiman ulkopuolella olevat kuin lapset (0–14-v.), opiskelijat ja eläkeläiset. Muut-ryhmä sisältää mm. varusmiehet.
Yksin asuvia 3071 henkeä
Alimpaan tuloluokkaan kuuluvia henkilöitä 2146
Litmasen (70800) alueen asukkaiden keski-ikä on 37- vuotta
Petosen (70820) alueen asukkaiden keski-ikä on 40-vuotta

Aran asunnottomuustilastojen mukaan vuonna 2022 asunnottomuus Kuopiossa olisi lisääntynyt hieman, vaikka asumisneuvontaa on laajennettu kaikille Kuopiossa asuville henkilöille kohdentuvaksi palveluksi. Pitkäaikaisasunnottomien määrä on kasvanut eikä vaikeasti asutettaville järjestetystä avusta ole saatu pysyviä tuloksia. Selvää tilastoa asunnottomuudesta Petosen alueelta ei ole mutta asunnottomuus koskee myös Petosen aluetta.

Kuopiossa yksineläviä asunnottomia vuonna 2022 oli 125 henkeä, joista pitkäaikaisasunnottomia 57 henkeä. (ARA, 2023).

Pohjois-Savossa 10 783 työtöntä työnhakijaa syyskuussa 2023.

Kuva: Pohjois-Savon ELY-keskus.

Pohjois-Savossa 10 783 työtöntä työnhakijaa syyskuussa 2023. Pohjois-Savossa kaiken kaikkiaan asukkaita on 247 700 ja se on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin maakunta,

keskuskaupungissa Kuopiossa asukkaita on 122 600. Lomautettuja Pohjois-Savossa on syyskuussa 2023 720 henkilöä enemmän kuin 2022 vuoden syyskuussa. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa syyskuussa 3 875 henkilöä. Kaikilla seuduilla Pohjois-Savossa työttömyys on lisääntynyt. Työttömien työnhakijoiden määrä ilman lomautettuja syyskuussa 9 691, eli 306 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin viime vuonna 2022. Avoimia työpaikkoja ilmoitettiin Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimistoon syyskuussa 2 657 eli puolet vähemmän kuin vuosi sitten. (Pohjois-Savon työllisyyskatsaus syyskuu 2023).

Hyvällä mielellä Pohjois-Savo-hankkeen laajasta ja kattavasta esiselvityksestä selviää, että viime vuosina Pohjois-Savossa työikäisten mielenterveys oireilu on lisääntynyt. Vuonna 2019 mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa on saanut 11,9 % enemmän kuin vuonna 2018. Tasaisessa kasvussa on ollut myös mielenterveyden ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus. Itsemurhakuolleisuus on kääntynyt nousuun vuodesta 2015. Alkoholiolema oli 2018 11 % enemmän kuin muualla Suomessa. Kaikissa ikäryhmissä päihdesairauksien vuodeosastohoitojaksoja on enemmän kuin muualla Suomessa. (Saijonkari 2021, 17.)

4.3 Petosen alueen muut toimijat, yhteistyökumppanit sekä verkostot

Petosen alueella toimii Helluntaikirkon Tukikohta seurakunnan kohtaamispaikka Pyörönkaarella. Tukikohdalla on ruokajakoa neljänä päivänä viikossa ja kohtaamispaikalla elämänhallintaa parantavaa ja syrjäytymistä ehkäisevää työnohjaustoimintaa sekä maahanmuuttajatyötä.

Kohtaamispaikka on päihteetön, sillä se on tarkoitettu kaikenikäisille, se on sitoutunut eettisopillisiin lausuntoihin ja se on avoinna muutaman tunnin viikossa.

Petosen pyörönkaarella isohkossa vapaa-aikatilassa Pinarilla on nuorisotalo toimintaa. Toimintaa järjestää Polnt.

Petosen seurakuntatalolla pyörönkaarella Pulinapaja on avoin matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonne kuka tahansa on tervetullut Facebook esittelyn mukaan, sekin tosin päihteetön, eli rajaa kohderyhmämme ulkopuolelle. Pulinapaja on avoinna kahtena päivänä viikossa kaksi tuntia kerrallaan.

Verkostoituminen alueella alkoi heti kun Petosen PATu 1.10.2020 aloitti toiminnan. Petosella on vahva yhteishenki ja toimijoiden yhteistyö saumatonta lähiverkostossa. Yhteistyötä on tehty

Puistokaupunki-Petosen asukasyhdistyksen, Tukikohta diakonian hankkeiden, Ev.lut. seurakunnan diakonian, Pyörön kirjaston kanssa. Laajaan verkostoon kuuluivat alueen koulut, etsivänuorisotyö, kaupunki, päihdepalvelusäätiö, alueen yrittäjiä, Niiralan kulma. Sekä tietenkin Sirkkulanpuiston omat toimijat. Vallitsevan pandemia tilanteen takia palaverit järjestettiin Sirkkulanpuiston järjestökoordinaattorin kokoon kutsumana ja toteutettiin 90 % Teamsin välityksellä, joka sekä mahdollisti osallistumista, että vähensi sitä.

Petosen apu ja tuki, eli PATu järjesti tiloissaan yhteistyökumppanina Päihdepalvelusäätiön kanssa terveystoimintaa, joka oli tarkoitettu päihdehaittoja vähentävää kansanterveystyötä. Päihdepalvelusäätiöltä tuli työpariksi sairaanhoitaja siihen. Petosen portti oli auki keskiviikkoisin klo 13–15. Samaa toimintaa Päihdepalvelusäätiö järjestää Kuopion keskustassa useana päivänä viikossa. Sinne sai palauttaa likaiset neulat ja muut välineet ja sai mukaansa puhtaat, sekä lisäksi terveysneuvontaa. Enimmillään kahden tunnin aikana palautui 1400 likaista neulaa. Portti toimi hieman alle vuoden ja päättyi kun PATu-hanke päättyi ja tilat annettiin pois, vaikka tälle palvelulle olisi suuri tarve alueella.

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry osallistui Petosen kevät ja joulukuun asukastapahtumiin, sekä oli myös järjestämässä Petosen asunnottomien yö tapahtumaa. Paikallinen S-market kauppias on ollut mukana vahvasti asukasyhdistyksen kautta tapahtumissa, samoin Niiralan kulma. Yhdistys on saanut useita ruoka ja kahvilahjoituksia K-Pirtinportista. (Särkkä, 2023).

5 MENETELMÄT

5.1 Haastattelukysymysten laatiminen alkukartoitusta ajatellen

Alun perin ajatukseni oli tehdä Google Forms- pohjalle lyhyehkö anonyymikysely, joka olisi lähetetty puhelimitse kohderyhmälle. Tämä tekniikka kuitenkin ei ollut oikea, sillä ensimmäisenä päivänä jalkautuessani Petoselle ja pyytäessäni kohderyhmään kuuluvilta suostumusta osallistua kyselyyn, ei kukaan ollut halukas siihen osallistumaan, joten jouduin soveltamaan kyselyn kanssa. Kysely muotoutui strukturoiduksi haastatteluksi ja jokaisen kohdalla haastattelutilanne oli erilainen. Käytin tekemääni Google Forms- pohjaa haastattelun tukena.

Koska kohderyhmään kuuluu työelämänulkopuolella olevat työikäiset, haastattelussa kysyttiin ikää, sukupuolta, koulutusastetta, yleistä tyytyväisyyttä elämään, työhistoriaa ja tämänhetkistä tilannetta, tunnetilaa, tuentarvetta työn- tai opiskelupaikan hakemisessa, motivaatiosta, Petosesta asuinalueena ja lopuksi oli vapaan sanan osuus. Haastattelukysymykset laadin hankehakemusta mielessä pitäen sekä hankkeen tarvetta ajatellen. Haastattelukysymykset tarkistivat lopuksi Petosen Jalo-hankkeen vetäjä Ulla Särkkä.

Itse haastattelukysymykset halusin pitää lyhyenä, ettei vastaajan mielenkiinto lopahda kesken haastattelun ja pyrin laatimaan kysymykset niin, että ne olisivat helposti ymmärrettävissä sekä vastaisivat mahdollisimman tarkasti tarpeeseen.

Koska olin tehnyt haastattelukysymykset jo valmiiksi Google Forms- pohjalle mutta kysymykset esitin suullisesti haastateltavalle kohderyhmälle, oli kyseessä strukturoitu haastattelu. Se on formaalisin haastattelumuoto. Haastattelussa oli valmis lomake valmiine vastausvaihtoehtoineen, joista haastateltava valitsi itselleen sopivimman vaihtoehdon. Haastattelussa oli myös vapaan sanan osuus, jonka vastaukset luokitellaan laadullisesti sekä osittain myös määrällisesti. (Eskola & Suoranta 2000, 86.)

6 HAASTATTELUT JA TULOKSET

6.1 Haastattelutilanteita ja kohtaamisia Petosella

Suurin osa Sirkkulanpuiston kohderyhmästä keskustan alueelta on minulle tullut tutuiksi harjoittelujen ja tekemieni sijaisuuksien kautta, mutta tiesin etukäteen muutamia henkilöitä myös Petosen alueelta. Sain pari ihmistä haastateltua omien kontaktieni kautta ja pari, jotka ovat keskustan alueen toiminnoissa mukana, loput yksitoista henkeä olivat minulle täysin tuntemattomia.

Lähdemme liikkeelle siitä, kun ensimmäisen kerran jalkauduin Petosen torille. Oli pilvinen sää ja taivas näytti siltä, että kohta rupeaisi satamaan. Olin pukeutunut Sirkkulanpuiston huppariin, jos joku kohderyhmästä minut jo siitä tunnistaisi ja vältyisin suuremmilta selityksiltä siitä, kuka olen ja miksi lähestyin heitä. Olihan tilanne osittain jännittävä, miten ihmiset minut vastaanottaisivat.

Torin penkillä istui noin 40-vuotias mies olut tölkki kädessään ja hänen vieressään vanhempi herrasmies, joka nojasi polkupyöräänsä siinä penkillä istuessaan. Vanhempi mies ei ollut päihytyneenä mutta nuorempi mies oli, mutta hyvässä asiointikunnossa kuitenkin. Menin heidän luokseen ja kysyin, saisinko liittyä seuraan ja istahtaa hetkeksi. Miehet olivat myötämielisiä, jokseenkin ehkä varautuneita kuitenkin. Hetken siinä rupertuamme ihan niitä näitä kerroin, että olen Sirkkulanpuiston Onni- talotoiminnassa kesäloman sijaisuutta tekemässä ja että olen yhteisöpedagogi opiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä. Kerroin mitä opinnäytetyöni käsittää ja että teen kyselyitä työikäisille työelämän ulkopuolella oleville Petosella asuville ihmisille. Vanhempi herrasmies siinä asettui taka-alalle ja totesi olevansa eläkkeellä ja nuorempi mies sanoi jyrkästi, ettei ainakaan aio osallistua mihinkään kyselyyn. Hei kuitenkin halusivat tietää mahdollisesta uudesta hankkeesta ja johdattelin keskustelua laatimillani kysymyksillä. Keskustelu oli erittäin antoisa ja jututin siinä molempia miehiä. Kohta vieressäni istui kaksi nuorempaa miestä ja keskustelu jatkui heidän kanssaan samasta aiheesta ja kyselin kysymyksiä, joita olin laatinut haastattelupohjaan.

Alkoi satamaan kaatamalla vettä ja ilma muutenkin tummui. ”Ne lähtee, jotka on tehty soke-rista”- sanoi 40- vuotias mies kovaan ääneen. Olin jo ihan litimärkä, mutten voinut nousta penkistä ja lähteä, sillä tietenkään en ole sokerista tehty ja hyvä keskustelu olisi katkennut liian aikaisin. Siinä vartin satoi kaatamalla niskaamme kylmää vettä, juteltiin heidän elämäntilan-teistaan ja tulevaisuuden haaveistaan sekä siitä, miksi he ovat keskellä viikkoa siinä kaljoitte-lemassa, mikä heidät on siihen ajanut.

Kun eläkeläismies oli tekemässä lähtöään, kysyin kaikilta luvan käyttää keskusteluumme opin-näytetyössäni ja esittelin Google forms- haastattelupohjan. Niitä samoja asioitahan me jutte-limme ja heille olikin ilo olla mukana tässä. Eli oma lähestymistapani oli väärä ja siksi anonyy-mistä kyselylomakkeesta muovautui käytännön asioiden takia strukturoitu haastattelu. Se oli myös minulle itselleni mukavampi tapa saada vastauksia kysymyksiini. Sain myös laajemman käsityksen kohderyhmän tilanteesta haastattelemalla heitä, kuin että olisin lähettänyt alkuperäi-sen kyselyn puhelimitse ja saanut näin vastaukset sillä ihmisten mielenkiintoiset tarinat kertovat enemmän kuin numerot tilastossa.

Toinen nuoremmista miehistä halusi täyttää kyselyn minun puhelimellani sateen lakattua ja siitä sainkin palautetta, että oli hyvä, että haastattelupohja oli lyhyt ja helppo. Nimiään he eivät halunneet mihinkään julki ja siksi esitin heille aiemmin laatimani tutkittavan informointilomak-keen, jossa kerrotaan haastateltavien pysyvän anonyymeinä. Tutkittavan informointilomake on liitteenä viimeisellä opinnäytetyön sivulla.

Loput haastattelut menivät aika pitkälti samalla kaavalla, kyselyyn tai haastatteluun he eivät halunneet osallistua, mutta jutteluseura kelpasi ja näin ollen sain kasaan 15 haastattelua kuiten-kin niin, että jokainen heistä tiesi mihin haastattelua käytetään ja miksi.

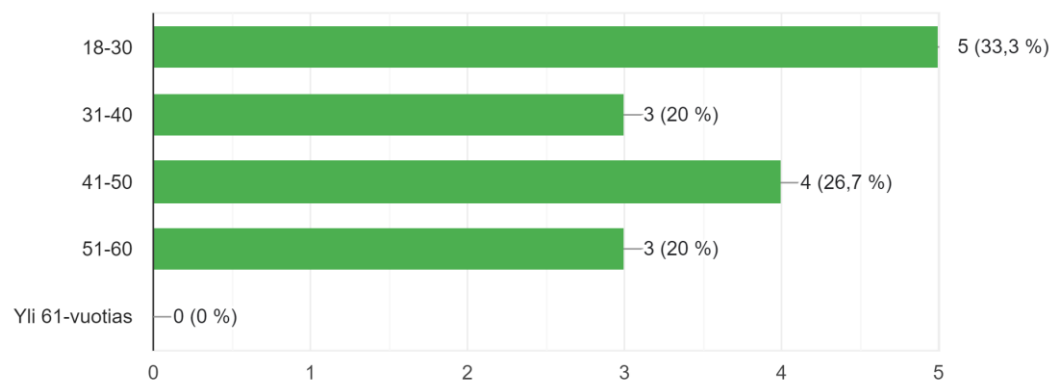
Naisten kanssa haastattelutilanteet olivat todella sensitiivisiä, oltiin vähän syrjemässä, ettei kukaan näe ja varmisteltiin anonyymiyttä useaan kertaan. Nuoremmat halusivat täyttää kyselyn itsenäisesti puhelimellani. Itse jalkautuminen tai haastattelemine ei ollut vaikeaa enkä kokenut tilanteita millään tavalla uhkaaviksi, mutta kaiken varalta olimme käyneet turvallisuusasioita läpi ennakkoon Janne Vainikaisen kanssa. Haastattelut avasivat silmiäni, sain uutta tietoa ja hyviä mielipiteitä esille moneltakin kannalta.

6.2 Tulokset Google Forms haastattelusta

1. Haastattelun ensimmäinen kysymys koski haastateltavan ikää. Kuviosta näkyy ikäjakamaa, yhtä ikäryhmää en valitettavasti tavoittanut lainkaan eli yli 61-vuotiaita, joita olisin mielelläni haastatellut, sillä se ikäryhmä voisi olla uuden hankkeen yksi haastavimmista työllistettävistä.

Ikänne?

15 vastausta

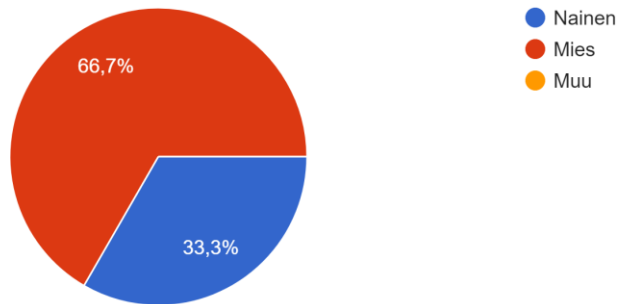

Kuvio 2: Vastaajien ikäjakama.

2. Toisessa kysymyksessä kysyttiin haastateltavien ikää. Suurin osa vastanneista oli miehiä. Naisia ei juurikaan näkynyt jalkautuessani alueelle.

Sukupuolenne?

15 vastausta

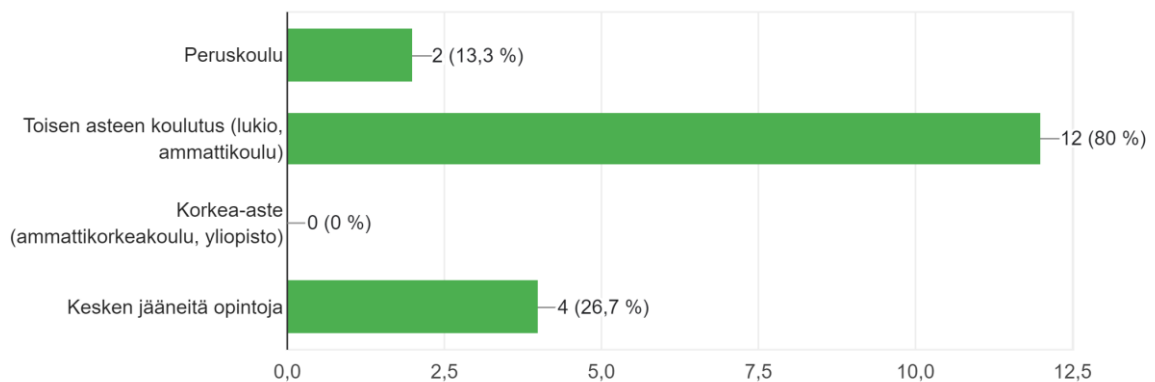

Kuvio 3: Vastaajien sukupuolijakauma.

3. Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin koulutusastetta. Yhtään ammattikorkeakoulun tai yliopiston käynttä ei haastateltavien joukossa ollut. Suurin osa 80 % olivat käyneet ammattikoulun ja heistä kahdella oli kesken jääneitä opintoja lisäksi. Kahden vastaajan koulutustaso oli jäänyt peruskoulun pohjalle ja molemmat vastaajista kertoivat senkin olleen haastava saada läpi, toinen heistä oli käynyt niin sanotun kymppiluokan, molemmat olivat aloittaneet ammattikoulua ja lopettaneet ensimmäisenä vuotena.

Koulutusasteenne?

15 vastausta

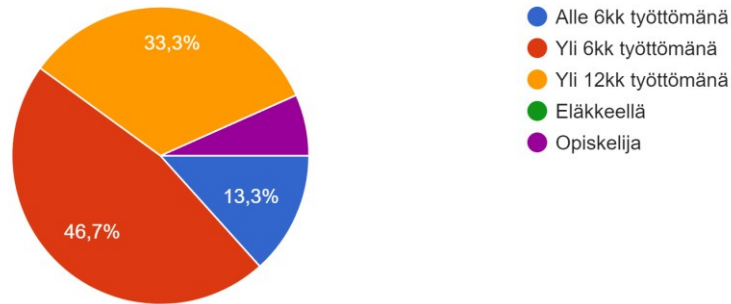

Kuvio 4: Vastaajien koulutusaste.

4. Miltei puolet vastanneista olivat olleet yli puoli vuotta työttömänä ja yli vuoden työttömänä, toisin sanoen pitkäaikaistyöttömänä reilu kolmekymmentä prosenttia. Reilu kymmenen prosenttia alle puoli vuotta työttömänä ja loput opiskelijoita.

Mikä näistä kuvaa tilannettasi parhaiten?

15 vastausta

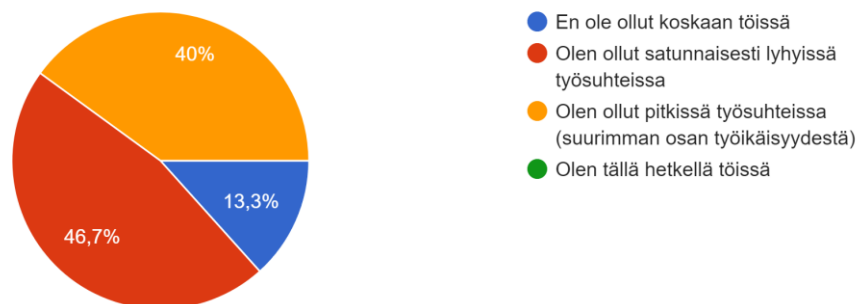

Kuvio 5: Vastaajien työllisyys- ja opiskelutilanne.

5. Viidennen kysymyksen vastauskuvioista tulee ilmi, että melkein puolet vastanneista on ollut vain lyhyissä työsuhteissa ja melkein puolet pitkissä työsuhteissa elämänsä aikana. Kaksi vastaajaa ei ole ollut koskaan työelämässä.

Työhistoria

15 vastausta

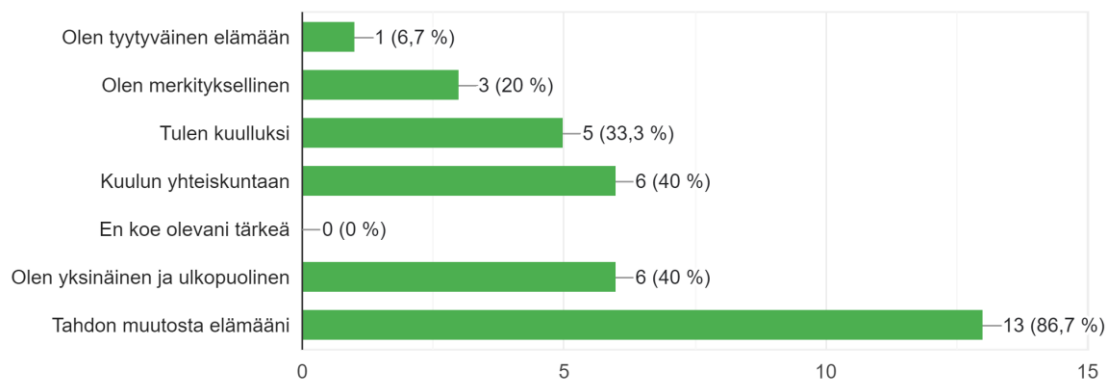

Kuvio 6: Vastaajien työhistoria.

6. Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin tunnetiloja. Kahta vastaajaa lukuun ottamatta kaikki halusivat muutosta elämäänsä. Vastaajista kuusi tunsivat olevansa yksinäinen ja ulkopuolinen, mutta kaikki tunsivat olonsa jollain tavalla tärkeäksi. Tämä oli selkeästi vaikein kohta haastateltaville. Haastateltavat ajattelivat kysymykset eri tavalla ja eri elämäntilanteisiin painottuen. Jotkut heistä ajattelivat, että voi olla tyytyväinen elämään, kun on puoliso, joku taas ajatteli, että voi olla merkityksellinen jo siinä tilanteessa, kun marketin kassalla tervehditään, joku ajatteli salilla käymisen elämän muutoksena ja toinen työpaikkaa taas elämää muuttavana asiana. Eli pelkkä kuvio ei sinänsä ole yksiselitteinen.

Mitkä kuvaavat tunnetilaasi? Voit valita usean vaihtoehdon.

15 vastausta

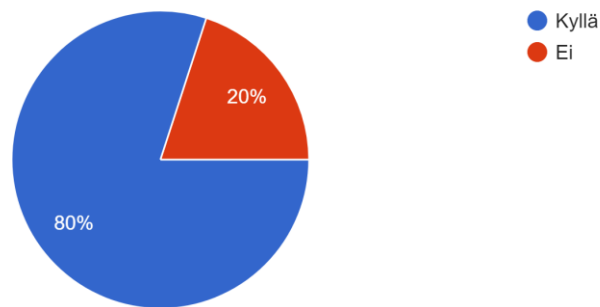

Kuvio 7: Vastaajien tunnetilat.

7. Viidestätoista vastaajasta kaksitoista kokisi läheltä saatavan paikallisen tuen ja neuvonnan olevan tarpeellinen ja nopeuttaisi asioiden kulkua sekä työnhakua yleisesti. Tähän yleistä kommenttia sain siitä, ettei Petosella ole mitään paikkaa mistä pyytää konkreettisesti apua ja harmittavaa se, että heidän tarvitsee soitella joka paikkaan ja jonotella maksullisissa puheluissa Prepaid-liittymiä tyhjäksi.

Tarvitsisitko tukea ja neuvontaa työ- tai opiskelupaikan hakemisessa?

15 vastausta

Kuvio 8: Tuen ja neuvonnan tarve työ- ja opiskelupaikan hakemisessa.

8. Kahdeksantena kysymyksenä oli ”mikä saisi teidät motivoitumaan ja innostumaan työtai opiskelupaikan hakemisessa?” Kysymykseen saatiin täydet 15 vastausta, joista selkeimmin painottuvat taloudellisen tilanteen paraneminen työllistymisen seurauksena mutta ennen sitä täytyisi vähentää päihteiden käyttöä. Motivoituminen työllistymiseen tai opiskelupaikan hakemiseen parantaisi vastaajien elämänlaatua taloudellisesti sekä sosiaalisesti ja tukisi päihteettömyyttä. Nämä vastaukset, joissa on vapaasti vastaus kerrottu, antavat paljon laajemman yleiskuvan haastateltavien tilanteesta kuin pelkät kuviot.

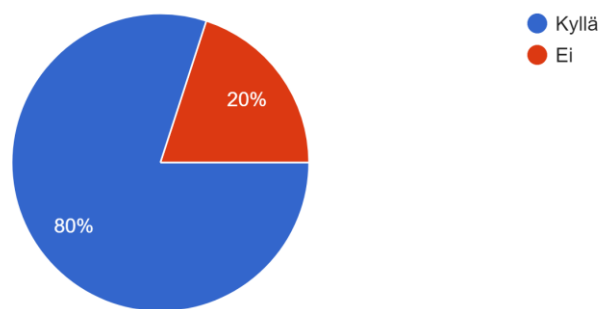
Haastateltavien vastauksia:

- 1) Palkka ja rutiinit
- 2) Tarpeeksi pitkä loma
- 3) En tiedä
- 4) Raittius
- 5) Raittius ja palkka
- 6) Tää ryyppäämään lopettaminen
- 7) Jos pääsis katkolle ja suoraan töihin.
- 8) Normaali päivärytmi, raittius
- 9) Se että pääsis pois näistä paska piireistä, mitkä houkuttelee vetämään.
- 10) Sais ton koulun käytyä joskus loppuun.
- 11) Koulun loppuun käyminen, armeijaan en varmaan mene masennuksen takia, joten töitä pitäis löytää, kun valmistun keväällä. Koulunkäynnissä ollut ongelmaa masennuksen takia, joku tuki arkeen olis tärkeä.
- 12) Oon just muuttanut tänne Petoselle vuokralle ja valmistuin koulusta kesän alussa. En ole täältä päin kotoisin ja on hankala ollut löytää ystäviä täältä. Vähän ulkopuolinen olo. Täällä piti alkaa työt mutta ne peruuntui, nyt vähän tyhjän päällä. En tiedä mistä aloitaisin, työkkärin työnhaku on ihan kauheeta hommaa.
- 13) En osaa sanoa
- 14) En osaa sanoa, työkkärin palvelut sähköisiä ja se ei oikein onnistu meikäläiseltä.
- 15) Se että ikäni ei olisi ongelma työnhaussa.

9. Tässä kuviossa sama lukema kuin kysymyksessä seitsemän. Kaksitoista viidestätoista vastaajasta tarvitsisivat tukea CV:n ja työhakemuksen tekemisessä. Suurin osa vastaajista kysyi myös, mitä tarkoittaa CV ja siitä voi päätellä, että tuen ja neuvonnan tarvetta on. Yleisesti tein huomion, että haastatteluun vastanneiden miesten mielestä työnhaku on tehty vaikeaksi ja ettei haastateltavien hermot kestä tehdä hakemuksia loppuun saakka ja se taas johtuu osaamattomuudesta sekä kärsivällisyyden puutteesta.

Tarvitsisitteko tukea sähköisten palveluiden käyttämisessä kuten CV:n ja työhakemusten tekemisessä?

15 vastausta

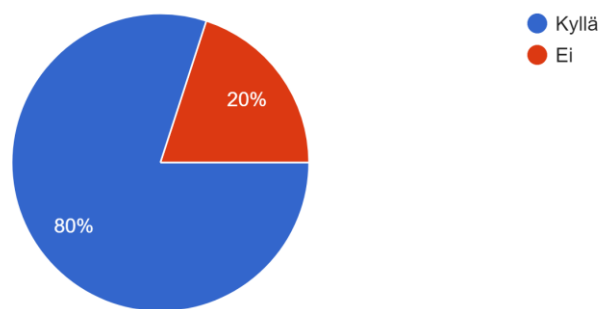

Kuvio 10: Tuen tarve CV:n ja työhakemuksen tekemisessä.

10. Kaksitoista viidestätoista vastaajasta kokisi myös viikoittaisen harrastustoiminnan, vertaistukiryhmät ja yhteisen tekemisen tukevan työllistymistä esimerkiksi osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden kannalta. Myönteisesti vastanneet innostuivat varsinkin jalkapallosta ja ohjatusta kuntosaliharjoittelusta ajatuksena se, että olisi edes jossain toiminnassa mukana viikoittain. Vastanneiden mukaan turha ajelehtiminen ja ”haahuilu” lisää päihteiden käyttöä. Rutiineja työttömään arkielämään kaivataan.

Tukisiko työllistymistäsi esimerkiksi viikoittainen ohjattu harrastustoiminta, vertaistukiryhmät ja yhteinen tekeminen?

15 vastausta

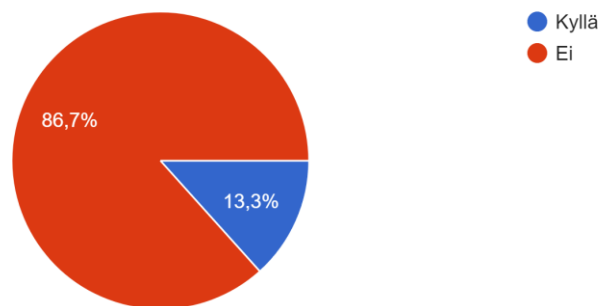

Kuvio 11: Tuen tarve työllistymiseen.

11. Kolmesta vastaajasta piti Kelan palveluiden lähtöä alueelta todella negatiivisena asiana, alueella ei ole tällä hetkellä mitään palvelua, josta saisi apua työnhakuun tai muiden asioiden hoitamiseen kuten tukien hakemiseen. Tästä ymmärsin, että tarve olisi pisteelle, josta saisi tuen ratkaista ihan arkipäivän ongelmia ja apua esimerkiksi laskujen maksuun ja esimerkiksi siihen työnhakuun. Kaksi nuorta vastaajaa vastasivat kaiken hoituvan internetin kautta.

Onko asuinalueellasi Petosella tarvitsemasi palvelut?

15 vastausta

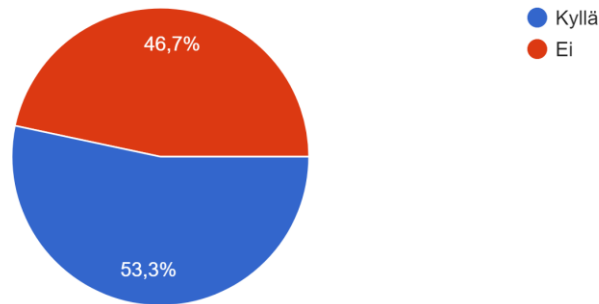

Kuvio 12: Petosen alueen palvelut.

12. Huolestuttavan monella, miltei puolella vastaajista ei ole ketään, jolle kertoa huolistaan tai ketään, keneltä pyytää apua.

Onko teillä joku jolta voitte tarvittaessa pyytää apua tai kertoa huolistanne?

15 vastausta

Kuvio 13: Vastaajien tukiverkosto.

6.3 Haastattelun tulkinta

Viimeisenä kysymyksenä lomakkeella oli niin sanottu vapaan sanan kenttä, johon sain 10 vastausta. Aina tässä viimeisen kysymyksen kohdalla ihmiset pysähtyivät hetkeksi miettimään. Toiset eivät halunneet sanoa mitään ja toisilta tuli niin paljon tekstiä, että jouduttiin vähän yhdessä tiivistämään. Viesti ja lopputulema kuitenkin näissä on aika selvä, työttömyys ja päihteiden ongelmakäyttö ovat näkyvästi esillä sekä alueelta puuttuvat päihteettömyyteen ja työllistymiseen tukevat palvelut puuttuvat.

13. Haluatteko kertoa jotakin elämästänne tai onko teillä toiveita tulevaan hankkeeseen?

- 1) Superia
- 2) Pääsis töihin ja saisi taas rutiineista kiinni.
- 3) Hyvää perjantaita
- 4) On mulla nää ryyppy kaverit joilta pyytää apua, olis vittu ees joku harrastus missä näkisi vähä muita porukoita. Sais lopetettua tän dokaamisen ja pääsis töihin, mulla on ihan hyvä peruskunto ja osaan raksahommat. Vituttaa. Nyt vittu sataa vaan vettä eikä oo elämällä mitään tarkoitusta. En oo ennen kuullut sirkkulanpuistosta, tehkää se hanke. Moi.

- 5) Kela lähti, kuka niitä papereita osaa täyttää.. ei oo täällä petosella mitään, kirkon juttuihin ei oteta sisään. Kohtaamispaikka olis hyvä täällä, oon käynyt Keltsussa joskus. Ei mitään, hyvä juttu.
- 6) Tää Petonen masentaa
- 7) Ei muuta kun että vituttaa tää paikka. Täällä ei oo mitään muuta kun meitä joista ei oo vittu yhtään mihinkään.
- 8) Toi hanke kuulostaa ihan hyvältä, tiän ihmisiä ketä se auttas. Mä en tarvii apuu tietokone asioissa eikä varmaan mun tuntemat muutkaan 18-vuotiaat. Kun ei oo ketään turvallisia aikuisia elämässä enää mun päihteiden käytön takia nii on aika turvaton olo välillä. Jotkut rutiinit vois olla hyvät, auton tarviin ja joku harrastus. Oma rauhaa välillä. Moi.
- 9) Eipä ihmettä
- 10) Se, että työnhaku pitää tehdä netin kautta tuottaa minulle ongelmia ja joudun pyytämään apua ystäviltäni joka kuukausi. Työttömän varoilla ei ole ideaali tilanne ajaa bussilla keskustaan työnhaun takia sillä sinne on myös hankala saada aikaa tai joutuu pitkään jonottamaan. En ole koskaan työssäni enkä vapaa-ajallani ennen käyttänyt tietokonetta.

Oma tulkintani haastattelujen sekä esittämieni tilastojen perusteella on se, että Petosen alue tarvitsisi pysyvän toimipisteen, josta kaikista huonompiosaisimmatkin saisivat apua elämänlaadun parantamiseen sekä apua arjen asioiden hoitamiseen, työllistymisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn eikä päihteettömyys olisi vaatimus tarvittavan avun hakemisessa tai asioiden hoitamisessa. Työttömyys on lisääntynyt ja työpaikkojen määrä on laskenut 50 % vuodessa, mikä on huolestuttavaa kohderyhmää ajatellen.

Haastatteluiden perusteella sain käsityksen, että haastateltavilla on huoli ja epätoivo omasta tulevaisuudestaan. Jatkuva stressi ja huoli omasta tulevaisuudesta voi huonontaa elämänlaatua entisestään ja lisätä päihteiden ongelmakäyttöä. Päihteet salliva kohtaamispaikka Petosella toimiisi positiivisena käännekohtana kohderyhmään kuuluvien elämässä.

7 UUDEN ESR+ HANKKEEN TOIVOTUT TULOKSET

7.1 Mitä uudelta ESR+ hankkeelta odotetaan?

Työttömiä Petosella ja lähialueilla asui 985 henkilöä vuonna 2021 ja muita työelämänulkopuolella olevia työkäisiä asui 439 henkilöä. Tilastotiedot löytyvät tilastokeskuksen Paavo palvelusta. (Paavo-palvelu, 2023).

Uuden ESR-hankkeen aikana tavoitteena on saada kontakti vähintään 23 kohderyhmään kuuluvan ensimmäisen vuoden aikana, seuraavana vuonna vähintään 12 uuteen. Tavoitteena karottaa vähintään 15 osallistujan elämäntilanne kuten työ, koulutus, velka, haasteet ensimmäisenä vuonna ja vähintään seitsemän osallistujan elämäntilanne toisen vuoden aikana. Vähintään 20 osallistujaa kokee osallisuutensa lisääntyneen ja vähintään kymmenen toisen vuoden aikana.

Vähintään kymmenelle osallistujalle on tehty ensimmäisen toimintavuoden aikana suunnitelma jatkolusta ja vähintään viidelle toisen vuoden aikana. Vähintään 20 henkeä osallistuu erilaisiin ryhmätoimintoihin ensimmäisen toimintavuoden aikana ja vähintään kahdeksan henkeä toisen vuoden aikana.

Luotu pitkäkestoinen polku kahdeksan osallistujan kanssa ensimmäisen toimintavuoden aikana ja vähintään viiden osallistujan kanssa toisen vuoden aikana.

Tuloksia mitataan hankkeen toisena vuonna kävijäkyselyn avulla sekä katukyselynä, niin että myös heidän äänensä kuuluisi, jotka eivät hankkeeseen ole löytäneet.

Tuloksia hyödynnetään alueellisesti sekä laajemmin. Toimintaa muokataan sellaiseksi, että sitä voi mallina esittää alueella muille mahdollisille toimijoille. Vapaaehtoistyön kautta pyritään juurruttamaan tukitoimintaa alueelle niin, että esimerkiksi asukasyhdistys, seurakunta tai kirjasto voisi tukityötä toteuttaa ainakin osin vapaaehtoisvoimin.

Mikäli Sirkkulanpuisto joskus hakee alueelle pysyvää toimintaa, esimerkiksi asumisyksikköä yhdistettynä kohtaamispaikkaan, on tästä hankkeesta saatu hyvä kokemus sekä tietopohja sitäkin ajatellen.

Pyritään luomaan hankkeen aikana toimiva yhteistyö sekä Kelan että hyvinvointialueen kanssa, ja vähintäänkin vaikuttamaan asenteisiin heikompiosaisia kohtaan. (Särkkä, 2023.)

8 YHTEENVETO

8.1 Mitä alkukartoituksessa selvisi?

Alkukartoitus uudelle hankkeelle kuvaa Petosen alueen tilannetta monelta kantilta tilastojen ja haastattelujen tukemana. Työttömyys ja mielenterveyssairastavuus on valtakunnallisella tasolla korkealla. Alkukartoituksessa selvisi kohderyhmän tuen tarve työnhakuun, opiskelupaikan haakuun mutta vahvasti myös päihteettömyyteen ja arkielämän tukeen ja lisäksi tilastot alueen tilanteesta kertovat myös työllistävän palvelun tarpeesta ehkäisevänä ja korjaavana toimena. Kohderyhmän osallisuuden lisääminen yhteisöllisessä kohtaamispaikassa, jossa voi luoda sosiaalisia kontakteja sekä kokea yhteenkuulumisen tunteen, on tärkeää. Lisääntyvän työttömyyden, mielenterveyssairastavuuden ja päihteidenkäytön ehkäisemiseksi sekä kohderyhmän elämänlaadun parantamiseksi olisi tärkeää saada alueelle kaikille avoin päihteet salliva tukipiste. Arkeen rutiineja tuovat paikalliset ryhmätoiminnot, asiointituki sekä vertaistuki tukisi kohderyhmän päihteettömyyttä ja lisäksi yhteiskuntaan kiinnittyvyyttä ja osallisuutta sekä toimisi myös ehkäisevänä työnä.

8.2 Jatkokehittämisehdotuksia ja ideointia tulevaa ajatellen

Jos alueelle ei ole mahdollista saada rahoitusta päihteet sallivalle kohtaamispaikalle tai vastaavalle pysyvälle avoimelle ja päihteet sallivalle tukipisteelle, voisi miettiä olisiko mahdollista pienentää hankkeen mittakaavoja esimerkiksi kahdelle alueella jalkautuvalle etsivälle hanke-työntekijälle, jotka saisivat käyttää Petosen keskustan alueella jotakin pientä toimistotilaa tarvittaessa. Tähän voisi kysyä yhteistyökumppaniksi Pyörön kirjastoa, sillä siellä olisi tietokoneenkäyttömahdollisuus, on keskeisellä sijainnilla ja olisi esteetön tila tai vastaavasti jotakin kerhotilaa esimerkiksi kolme kertaa viikossa, jossa onnistuisi myös ryhmien vetäminen ja sosiaalisen yhteisön rakentaminen.

8.3 Tilaajan palaute

Sirkkulanpuiston toimintayhdistyksellä on halu puuttua ja reagoida yhteiskunnallisiin haasteisiin ja ajankohtaisiin ongelmiin sekä pitää heikompi osaisten puolta. Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa ja saada lisätietoa sekä varmennusta Petosen alueen nykytilasta, palveluista ja alueella koetuista haasteista. Opinnäytetyön ajankohtaisten tilastojen ja haastattelujen pohjalta saamme nykyhetken tietoa ja tarkennusta asioihin, jotta meillä on vastaukset Petosen alueen

kehittämiseen. Lisäksi tarvitsemme tietoa ja oppia ESR-rahoitteisten hankkeiden kirjoittamiseen ja tekemiseen.

Olemme saaneet merkittävästi lisätietoa kohderyhmältä Petosen alueen tarpeista. Sirkkulanpuiston toimintayhdistyksen kohderyhmät ovat usein hyvin vaikeasti tavoitettavissa ja opinnäytetyössä on saatu hyvin tavoitettua kohderyhmän henkilöitä. Kohderyhmän henkilöt ovat usein henkilöitä, jotka eivät vastaa kyselyihin, eikä suurinta osaa henkilöistä tavoita sähköisten palveluiden tai sosiaalisten medioiden kautta. Näin ollen jalkautuminen alueelle, joissa on mahdollista tavata kohderyhmän henkilöitä, toimii tiedonkeruu menetelmänä hyvin. Viralliset haastattelut koetaan kohderyhmässä hankalana, mistä johtuen tietoa on vaikeasti saatavilla. Opinnäytetyössä on osattu luovasti käyttää haastattelua ja saatu keskustelemalla vastauksia tarvittaviin kysymyksiin.

Opinnäytetyön aikana tehdyt vierailut muiden toimijoiden paikoissa ovat antaneet tärkeää lisätietoa Petosella jo toimivista toimijoista. Vierailulla saatiin tietoa muiden toimijoiden tulevaisuuden suunnitelmista. Näiden tietojen avulla voimme suunnitella toimintoja, jotka palvelevat kokonaisuudessaan paremmin Petosen alueen asukkaita. Vierailujen ansiosta saimme myös tärkeää tietoa muiden toimijoiden palveluista ja toiminnoista.

Opinnäytetyön aikana esittelimme hankesuunnitelmaa Ely-keskukselle. Hankesuunnitelma sai kiitosta, mutta myös rakentavaa palautetta. ESR-hankkeissa tavoitteet ovat huomattavan paljon suuremmat, kuin STEA-hankkeissa. Kohderyhmän osalta pääsy tavoitteisiin voi muotoutua haastavaksi. Näin ollen joudumme Sirkkulanpuistolla miettimään, onko Petosen alueelle suunniteltu hanke toteutettavissa tässä muodossa. Lisäksi joudumme punnitsemaan, toteutammeko hankkeen ESR:n vai STEA:n rahoituksella.

Tarpeen kartoitusopinnäytetyössä onnistui hyvin myös siinä mielessä, että saimme tärkeää tietoa Petosen alueen tulevaisuudesta myös muiden toimijoiden osalta. Valitettavasti Petosella kohderyhmän saatavilla olevat palvelut eivät haastattelu tulosten perusteella ole riittävät. Saadun tiedon perusteella hankkeen tarve on saanut vahvistusta.

Opinnäytetyön ajankohtaisen tilastotiedon perusteella saimme vahvistusta ajatuksesta, mitkä palvelut Petosen alueella olisivat kaikkein merkittävimmät hyvinvoinnin edistämässä ja työllisyystilanteen parantamisessa. Alueen työttömyystilastot kertovat hankkeen tarpeellisuudesta. Haastatteluissa selvisi myös kohderyhmän palvelutarpeita ja työmuotoja, joilla voisimme tukea

kohderyhmän elämän hallintaa ja parantaa mahdollisuuksia päästä opiskelemaan tai työelämään.

Opinnäytetyön aikana pidetyt palaverit ja aivoriihet lisäsivät huomattavasti ymmärrystämme ERS-hankkeiden tavoitteista ja toimintatavoista. Myös hankkeen yhteiskunnalliset vaikutukset voisivat olla merkittäviä tulevaisuudessa, mikäli saisimme hankkeen toteutumaan suunnitellamamme tavalla. Petonen alueena on verrattavissa muidenkin Suomen kaupunkien suuriin lähiöihin, jossa esiintyy paljon työttömyyttä. Hanke olisi helposti kopioitavissa myös muille alueille.

Tällä hetkellä suurta huolta aiheuttaa eriarvoisuuden korostuminen ja tulevaisuuden näkymät niin koko Suomessa, kuin Petosellakin. Tästä syystä joudumme vielä arvioimaan hankkeen painotusta ja tavoitteita. Opinnäytetyö hyvin tiivistää hankkeen tarpeellisuuden ja antaa tarvittavaa lisätietoa sekä Sirkkulanpuistolle, että rahoittajallekin. Petosella on varmasti tarvetta tulevaisuudessa sekä osallisuuden parantamiseen, että koulutukseen ja työelämään johtavien polkujen kehittämiseen.

Palautteen laatinut Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n kansalaistoiminnan koordinaattori Janne Vainikainen.

LÄHTEET

- ARA, 2023. Asunnottomat 2022. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.
- Eura 2021. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen digitaalinen hallintajärjestelmä ohjelma-kaudelle 2021–2027.
- Hakaoja, Minna 2003. Sirkkulanpuiston toimintayhdistys 20 vuotta. Kevama oy. Kuopio.
- Karppinen, Jari 2018. Asunto ensin- periaate. Ara.
- Kovanen, Jussi 2022. Suullinen tiedonanto 22.03.2022. Kuopio.
- Kuopion kaupunki 2023. Asumismuodot ja asuinalueet. Viitattu 25.09.2023. <https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/muuttajat/asumismuodot-ja-asuinalueet/>
- Leemann, Lars & Hämäläinen Riitta-Maija 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Yhteiskuntapolitiikka 81.
- Paavo-palvelu. 2023. Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/tup/paavo/index.html>
- Pohjois-Savon työllisyyskatsaus syyskuu 2023. Pohjois-Savon ELY-keskus.
- Rakennerahastot, 2022. Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Sirkkulanpuisto, 2023. Viitattu 18.9.2023. www.sirkkulanpuisto.nettisivut.fi/yhdistys/
- Saijonkari, Maija & Paronen, Elsa & Lakka, Timo & Tolmunen, Tommi & Linnosmaa, Ismo & Lammintakanen, Johanna & Mäki-Opas, Tomi 2021. Hyvällä mielellä Pohjois-Savo-hankkeen esiselvitys Toimenpide-ehdotus ja vaikuttavuuden arviointisuunnitelma. Joensuu/Kuopio. Itä-Suomen yliopisto.
- Särkkä, Ulla 2023. Suullinen tiedonanto 4.7.2023. Kuopio.
- Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2023. Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta.
- Tourunen, Jouni & Jurvansuu, Sari & Kaskela, Teemu 2023. ”Liepeillä”. Osallisuus kaikille avoimen kohtaamispaikan toiminnassa. A-klinikkasäätiö: Katsauksia ja näkökulmia.
- Yle 2018. Kela sulkee palvelupisteet Kuopion Petoselta ja Tuusniemeltä. Viitattu 25.09.2023. <https://yle.fi/a/3-10235110>

LIITTEET

Tutkittavan informointi: <C:\Users\taija\Downloads\Tutkittavan-informointi 2023.pdf>

Google Forms- kyselylomake:

Google Forms- pohjalla tehty haastattelun yhteenveto:

<https://docs.google.com/forms/d/1MQrUTaV6hE5MlvVP8ryt6xu8JeVI1ZTtOgCB-GkoczW/edit?pli=1#responses>

Helsingin Sanomien artikkeli: <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000008284593.html>